

اقتصاد بین‌الملل

حجم تجارت ایران و چین از ۱۴٫۶ میلیارد دلار گذشت

گمرک چین از رشد ۳۰ درصدی صادرات ایران به این کشور در آخرین ماه سال ۲۰۲۳ میلادی خبر داد و کل تجارت دو کشور در سال میلادی گذشته را بیش از ۱۴٫۶ میلیارد دلار اعلام کرد. به گزارش «ایران اقتصادی»، گمرک چین اعلام کرد: مبادلات تجاری این کشور با ایران در سال ۲۰۲۳ به ۱۴ میلیارد و ۶۵۰ میلیون دلار رسیده است. مبادلات تجاری دو کشور در این سال با کاهش ۶٫۲ درصدی نسبت به سال پیش از آن مواجه شده است. در سال ۲۰۲۲ مبادلات ایران و چین با رشد ۷ درصدی به ۱۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار رسیده بود. بر اساس این گزارش صادرات چین به ایران در ماه‌های ژانویه تا دسامبر ۲۰۲۳ رشد ۸٫۶ درصدی داشته و به ۱۰ میلیارد و ۷۰ میلیون دلار رسیده است. چین در سال قبل از آن ۹ میلیارد و ۲۷۰ میلیون دلار کالا به ایران صادر کرده بود. اما واردات چین از ایران در سال ۲۰۲۳ با کاهش ۲۷ درصدی مواجه شده و از ۶ میلیارد و ۲۳۰ میلیون دلار در سال ۲۰۲۲ به ۴ میلیارد و ۵۸۰ میلیون دلار در این سال رسیده است.

تراز تجاری دو کشور در سال ۲۰۲۳ حدود ۵٫۵ میلیارد دلار به نفع چین بوده است. بر اساس این گزارش سهم ایران از کل تجارت خارجی چین در سال میلادی گذشته فقط ۰٫۲۴ درصد بوده است. البته به گفته تحلیلگران، آمار واردات نفت ایران به دلیل تحریم‌های آمریکا در گزارش‌های رسمی گمرک چین لحاظ نمی‌شود و بنابراین تجارت واقعی دو کشور بسیار بیشتر از این ارقام است. چین در سال میلادی گذشته ۵۹۳۶ میلیارد دلار با دنیا رابطه تجاری داشته که ۳۳۸۰ میلیارد دلار از این رقم مربوط به صادرات و بقیه نیز شامل واردات این کشور بوده است. تجارت جهانی چین در سال میلادی گذشته ۵ درصد کاهش داشته است.

نگرانی آلمان برای از دست دادن انرژی ارزان روسیه

آلمان در دو سال گذشته با از دست دادن انرژی ارزان، از نظر اقتصادی به شدت آسیب دیده است، این را وزیر خارجه سابق آلمان، یوشکا فیشر می‌گوید. به گزارش «ایران اقتصادی»، روزنامه «کریگررگ لگنابانه» در مصاحبه با فیشر نوشت: «ما در شرایطی هستیم که از نظر اقتصادی، فناوری و امنیت سیاسی با مشکل بزرگی روبه‌رو هستیم. گاز ارزان روسیه رفته و دیگر برمی‌گردد. بازار بزرگ صادرات چین از یک فرصت به یک تهدید تبدیل شده است.» کاهش بیش از انتظار تولید صنعتی آلمان به علت کمبود مواد خام و انرژی که باعث افزایش قیمت‌ها شده، بر بیشتر صنعت این کشور در دو سال گذشته تأثیر گذاشته است. آلمان به عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد برای دو دهه از انرژی ارزان روسیه بهره می‌برد و تا قبل از سال ۲۰۲۲ میلادی به ۴۰ درصد واردات گاز از روسیه وابسته بود و این سبب شد تا با کاهش عرضه گاز روسیه، جزو کشورهایی باشد که بیشترین آسیب را دید. معاون صدراعظم و وزیر اقتصاد، رابرت هابک اوایل این هفته هشدار داد که اقتصاد آلمان پس از کنار گذاشتن گاز روسیه مزیت رقابتی خود را از دست داده است.

ما معطل این بسته نشدیم و همزمان با طراحی این بسته که انجام می‌شود، پروژه‌هایی در صنعت پتروشیمی و حوزه‌هایی که می‌توانند از ظرفیت‌های دانش‌بنیان استفاده کنند مانند صنعت دارو تعریف شده که به محض ابلاغ بسته پروژه‌های تخصصی این حوزه‌ها نیز در راستای تأمین مالی وارد مرحله اجرا می‌شود.

● یکی از این حمایت‌ها به بخش مالیات مربوط می‌شود. این حمایت‌های مالیاتی شامل چه مواردی است و تاکنون شرکت‌ها تا چه میزان از آن بهره‌مند شده‌اند؟ در بخش مالیات مهمترین اتفاقی که در راستای ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش‌بنیان افتاده است، اجرایی شدن بند ب و ت این آیین‌نامه است که هر دو بند آن آماده شده و هر دو این آیین‌نامه‌ها را آماده کرده‌ایم. همچنین پروژه‌های اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه در فرایند تصویب است و از سوی معاونت علمی به سازمان امور مالیاتی ابلاغ شده است. از طرف دیگر برای اعتبار مالیات سرمایه‌داری نیز اقداماتی صورت گرفته که در حوزه ساختمان‌سازی انجام شده است. نکته دیگر تقسیم مالیاتی شرکت‌های دانش‌بنیان است که هنوز آیین‌نامه دقیقی برای آن تدوین نشده است. در واقع در زمینه اجرا نیز با نقص‌هایی در این بخش مواجه هستیم که نیاز به رفع است.

● تاکنون چه تعداد از طرح‌های پیشران اقتصادی تعریف و اجرایی شده است؟

با توجه به این که بسته هنوز نهایی نشده منتظر مشخص شدن پروژه‌ها هستیم. با این حال فراخوان اولیه به دستگاه‌ها داده شده و برخی از پروژه‌های پیشران معرفی شده است.

● در حوزه اعتبارسنجی، دولت سیزدهم‌رامی توان از دولتی‌های پیش‌رو داشت که بخشی از آن در شبکه بانکی نمایان شده است. با توجه به تأکیدات دولت محترم برجایگزینی اعتبارسنجی به‌جای وثایق برای اعطای تسهیلات بانکی، تاکنون این طرح چه میزان پیشرفت داشته و چه تعداد از مشتریان بانکی اعتبارسنجی شده‌اند؟

یکی از پروژه‌های ویژه وزارت اقتصاد در دولت سیزدهم توسعه اعتبارسنجی بانکی بود که بر اساس اعتبارسنجی تسهیلات پرداخت شود. در ابتدا برخی از فرایندها کامل نبود و برخی از هماهنگی‌ها میان وزارت اقتصاد و بانک مرکزی تکمیل نشده بود. اما در مدل جدید نواقص برطرف شده است. یکی از مشکلات مدل قبل در آسیب‌شناسی صورت گرفته اطلاعات از شرکت‌هایی که فعالیت بین‌المللی داشتند اخذ شده و در واقع این مدل ۲۰ درصد از نیازهای کشور را تأمین می‌کرد که بدین ترتیب بسیاری از متقاضیان در فرایند اعتبارسنجی برای دریافت تسهیلات حائز شرایط نمی‌شدند. اما در مدل جدید بانک مرکزی رویکرد مثبتی داشته است و اطلاعات پایگاه اعتبارسنجی ایرانیان در اختیارش قرار گرفت. علاوه بر این سعی کردیم اطلاعات دیگری از نیروی انضامی و قوه قضائیه نیز به شاخص‌های اعتبارسنجی بیفزاییم. در ابتدا چیزی در حدود ۱۴ شاخص برای اعتبارسنجی وجود داشت که هم اکنون این به ۲۲۰ شاخص افزایش یافته است. برخی از آمارها کامل شد و در به‌روزرسانی آن، پوشش صددرصدی را ایجاد کرده است. با توجه به این که اطلاعات مالیات هم به این مدل اضافه شده است، مدل تکمیل شده و پس از دریافت مجوزهای قانونی آماده رونمایی از آن هستیم که با اجرایی شدن این مدل اتفاقات مثبتی خواهد افتاد و تأثیر خوبی در فرایند کار خواهد داشت. با اجرایی شدن آن، این مدل در حوزه‌های دیگر هم قابل تسری است. همچنین آیین‌نامه مرتبط سنجش اعتبار با توجه به تصویب قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت در حال بازنگری است تا بتوانیم اعتبارسنجی را به یک صنعت تبدیل کنیم و در آینده شاهد شرکت‌های اعتباری تسهیلاتی و شرکت‌های فروش اعتباری که به دسترسی بیشتر مردم به کالا و اعتبار ختم می‌شود، خواهیم بود که با هماهنگی بانک مرکزی این موضوع محقق خواهد شد.

توسعه اعتبارسنجی بانکی

یکی از پروژه‌های ویژه وزارت اقتصاد در دولت سیزدهم توسعه اعتبارسنجی بانکی بود که بر اساس اعتبارسنجی تسهیلات پرداخت شود. در ابتدا برخی از فرایندها کامل نبود و برخی از هماهنگی‌ها میان وزارت اقتصاد و بانک مرکزی تکمیل نشده بود

مشاور وزیر امور اقتصادی و دارایی در تدوین و پیاده‌سازی آیین‌نامه اقتصاد دانش‌بنیان و اعتبارسنجی خبر داد

رونمایی از بسته تسهیل پروژه‌های پیشران به زودی

گفت‌وگو

یکی از نوآوری‌هایی که در آیین‌نامه وزارت اقتصاد وجود دارد، این است که وزارت اقتصاد را در فرایند تسهیل‌گری شرکت‌های دانش‌بنیان به یک مرجع تأثیرگذار تبدیل کند. ایده‌ای که در ماده یک آیین‌نامه شکل گرفته ایجاد و تصویب و ابلاغ پروژه‌های پیشران است

● وزارت اقتصاد در زمینه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و طرح‌های پیشران اقتصادی چه اقداماتی انجام داده است؟

یکی از نوآوری‌هایی که در آیین‌نامه وزارت اقتصاد وجود دارد، این است که وزارت اقتصاد را در فرایند تسهیل‌گری شرکت‌های دانش‌بنیان به یک مرجع تأثیرگذار تبدیل کند. ایده‌ای که در ماده یک این آیین‌نامه شکل گرفته ایجاد و تصویب و ابلاغ پروژه‌های پیشران است. همچنین معاونت سیاستگذاری مکلف به پیشبرد این بسته است. با دستگاه‌های ذیربط مانند معاونت علمی و وزارت صمت نیز نامه‌نگاری‌های مورد نیاز صورت گرفته است و قرار شده تا پروژه‌های مدنظر را معرفی کنند. به هرحال در فرایند کاری، ابلاغ این بسته تأخیر داشته که به دلیل حساسیت این بسته است. با این حال

علاوه بر اعتبارسنجی در شبکه بانکی، دولت طرح گسترده‌تری در دستور کار دارد، این طرح شامل چه بخش‌هایی می‌شود؟

نظام اعتبارسنجی در دنیا سابقه‌ای بیش از ۱۵۰ سال دارد. در کشورهای پیشرفته نهادهای مرتبط در حوزه‌های مختلف رفتار اعتباری بازیگران اقتصادی اعم از خانواده‌ها و شرکت‌ها را رصد و رتبه‌بندی می‌کنند که این رتبه ملاک پرداخت تسهیلات می‌شود که این موضوع محدود به نظام بانکی است و هر معامله‌ای که میان دو نفر انجام می‌شود، می‌تواند مشمول آن شود. همچنین در حوزه ایراتورها می‌تواند اعتبار سنجیده شود که در حوزه بیمه نیز این امکان وجود دارد. بنابراین نظام اعتبارسنجی تنها محدود به شبکه بانکی نیست و حتی در حوزه حقوقی اقتصاد دیجیتال توسعه پلتفرم‌ها و پرداخت‌های اعتباری و خیلی از ظرفیت‌هایی که در اقتصاد کشور وجود دارد که ما دنبال این هستیم که فرایند اعتباری معینی تعریف شود. همچنین در پرونده اعتباری افراد رفتار آنها منعکس شود.

دسترسی خانوارها به وام‌های خرد موجب شده است سهم خانوارها از کل تسهیلات پرداختی بانک‌ها به میزان چشمگیری افزایش یابد. در شرایطی که این سهم در سال‌های قبل کمتر از ۸ درصد بود، تازه‌ترین گزارش‌ها نشان از رسیدن این سهم به ۱۵ درصد دارد. در ادامه این راه، ۱۴ تیرماه جاری، رئیس‌جمهور به بانک مرکزی دستور داد زمینه‌های سهولت و سرعت در پرداخت وام ازدواج را فراهم کند، به طوری که تا پایان تابستان امسال صف وام ازدواج به‌صفر برسد.

برای بررسی اقدامات صورت گرفته در این دو حوزه پای صحبت‌های روح‌الله ابوجعفری، مشاور وزیر امور اقتصادی و دارایی در تدوین و پیاده‌سازی آیین‌نامه اقتصاد دانش‌بنیان و اعتبارسنجی نشستیم.

● طبق تأکیدات مقام معظم رهبری و رئیس‌جمهور، دولت ملزم به توسعه اقتصاد دانش‌بنیان است و در این زمینه آیین‌نامه حمایت از تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین در حوزه اقتصاد تدوین شد که در آن وزارت اقتصاد نقش محوری دارد. با توجه به گذشت بیش از یک سال از ابلاغ این آیین‌نامه تا چه میزان از تکالیف آن محقق شده است؟

از ابتدای دولت سیزدهم و ورود دکتر خاندوزی به وزارت اقتصاد یکی از بحث‌های مطرح این بود که این وزارتخانه در کنار وظایف روزمره خود مانند مالیات‌ستانی، گمرکی و خزانه‌داری، چه اقدامات ویژه‌ای را برای توسعه اقتصاد کشور می‌تواند انجام دهد که طبیعتاً پاسخ آن به اقتصاد دانش‌بنیان و های‌تک ختم می‌شود. یکی از بحث‌های اصلی این بود که ما برای توسعه کیفیت رشد اقتصادی بتوانیم از ظرفیت‌های وزارت اقتصاد استفاده و پروژه‌هایی را تعریف و به ثمر برسانیم که در همین خصوص برنامه‌ای را در اواخر سال ۱۴۰۰ به تفکیک تدوین کرده و دو راهبرد اصلی برای آن تعریف شد. یکی از راهبردها این بود که به واسطه این که ابزارهای مختلف توسعه فضای کسب و کار در اختیار وزارت اقتصاد است، گماکان بتواند از تولید دانش‌بنیان حمایت و پشتیبانی کند. اما نکته مهمی که وجود دارد این است که باید یک بازی برنده - برنده تعریف می‌کردیم به طوری که وزارت اقتصاد حتی در وظایف روزمره خود که پیش از این به صورت سنتی انجام می‌شد، نیز به سمت تحول و دانش‌بنیان شدن حرکت کند. این در حالی است که بسیاری از مباحث و طرح‌های مربوط به اقتصاد

توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و اشتغال‌آزایی از اولویت‌های اصلی دولت سیزدهم است که برای اجرای دقیق آن آیین‌نامه‌ای تدوین شده است. بر همین اساس هیأت وزیران در تاریخ ۱۹ مرداد ماه سال گذشته به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و به استناد قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و مصوب تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات. مصوب ۱۳۸۹، اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه حمایت از تولید دانش‌بنیان در حوزه اقتصاد را تصویب کرد. طبق ماده یک این آیین‌نامه، با هدف توسعه تقاضا برای محصولات فناورانه داخلی، وزارت امور اقتصادی و دارایی (معاونت سیاستگذاری اقتصادی) مکلف است در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، بسته تسهیل پروژه‌های پیشران در حوزه تأمین مالی، مالیات، گمرک و سایر سازمان‌های تابع وزارت امور اقتصادی و دارایی را تهیه و ابلاغ کند. حال بیش از یک سال از ابلاغ این آیین‌نامه که وزارت امور اقتصادی و دارایی یکی از متولیان آن است، می‌گذرد و بررسی‌ها نشان می‌دهد که اقدامات متعددی برای تحقق اهداف پیش‌بینی شده آن انجام شده است. از سوی دیگر یکی از محورهایی که با ابتکار دولت سیزدهم و به منظور دسترسی سهل‌تر مردم به تسهیلات خرد به صورت ویژه اجرایی شد، جایگزینی اعتبار به جای وثایق در پرداخت تسهیلات خرد است. در حالی که در طول سال‌های گذشته متقاضیان وام‌های خرد از عدم دسترسی و دشواری در دریافت وام‌های خرد گلایه‌مند بودند، از ابتدای دولت سیزدهم اقدامات متعددی برای رفع این مشکل انجام شد. در همین خصوص در نخستین اقدام و با دستور آیت‌الله رئیسی، رئیس‌جمهور ملاک ضمانت و وثیقه‌گذاری تسهیلات خرد به اعتبارسنجی تغییر یافت و در همین راستا، دولت پرداخت وام‌های بدون ضمانت را کلید زد. در همین خصوص و براساس گزارش‌های ارائه شده در طول فعالیت دولت سیزدهم، تعداد قابل توجهی متقاضی موفق به دریافت وام بدون ضمانت شدند؛ اقدامی که باعث رضایت بخش عمده‌ای از متقاضیان وام‌های خرد و ضروری شد. همچنین تلاش‌های دولت سیزدهم برای رفع موانع موجود در مسیر